

PRIPOROČILA UPRAVIČENCEM PRI UTEMELJITVI SKLADNOSTI OPERACIJE Z NOVIM EVROPSKIM BAUHAUSOM

V skladu s PEKP 2021–2027 v Sloveniji ter Vsebinskimi izhodišči MNVP za SC RSO2.7 in SC RSO5.1 je pri pripravi projektov treba upoštevati vrednote in načela Novega evropskega Bauhauusa¹ (NEB). NEB predstavlja pristop k načrtovanju projektov, ki temelji na metodologiji za aktiviranje šestih vrednot in načel. Čeprav niso nova, si NEB prizadeva, da bi bila dosledno in v čim večji meri vključena v razvojno načrtovanje projektov, zagotovo pa vsaj na osnovni ravni² – I. težnji – od skupno treh.

Utemeljitev skladnost projekta z NEB predstavite po sklopih z naslovi, od točk 1 do 6, z odgovori na vprašanja, ki se nanašajo na upoštevanje **vrednot** (lepo, trajnostno, skupaj) in **načel NEB** (participativen proces, večnivojsko sodelovanje, transdisciplinarnost) na osnovni ravni. Upravičencem svetujemo, da pri pripravi odgovorov sodelujejo z izdelovalcem projektne dokumentacije za predmetno operacijo. V dodatno pomoč je [Priročnik za podporo načrtovanju trajnostnih, vključujočih in ekonomsko upravičenih projektov](#), ki ga je pripravil OU. Koristen vir za usmeritve je tudi [NEB Compass](#).

Predlagamo, da se najprej z vprašanji seznanite in v naslednjem koraku nanje jedrnato odgovorite v obliki samostojnega dokumenta z navedbo datuma in pripravljavca, brez tega zapisa priporočil in navodil.

1. LEPO – težnja I. Aktivirati

- Kako projekt upošteva udobje uporabnikov z vidika uporabljenih materialov, osvetlitve, svežega zraka, hrupa oz. bistvenih zahtev³ za objekte?
- Kako projekt upošteva čutne zaznave⁴ uporabnikov in *občutek kraja*⁵, in kakšne izkušnje in občutke želi projekt ustvariti pri uporabniku?
- Kako projekt odraža regionalne oz. lokalne posebnosti, izhaja iz značilnosti kraja ter spodbuja uporabo lokalnih materialov in spretnosti, in na kakšen način so ti elementi vključeni v zasnovo?
- Kako projekt vključuje estetske prvine, kot so kompozicija, barvna shema, uravnoteženost in združljivost uporabljenih materialov, in na kakšen način prispevajo k celostni podobi projekta?

Obvezen je **opis v zveznem besedilu**, ki vključuje odgovore na vsaj **tri od skupno štirih** zgornjih vprašanj.

Neobvezno: V primeru, da operacija vključuje tudi težnjo **II. Povezati** (npr. skupinska izkušnja, občutek pripadnosti) ali celo težnjo **III. Združevati** (npr. preoblikovanje vrednot, dolgotrajnost), v zgoščenem odstavku za posamezno doseženo težnjo opišite, kako ste to dosegli in na kakšen način se odraža v projektu.

2. TRAJNOSTNO – težnja I. Ponovna uporaba

- Kako bo projekt na vzdržen način zadovoljeval materialne in energetske potrebe, na primer zagotavljal varčevanje z energijo, ohranjanje toplote in rabo obnovljivih virov energije skladno z GZ-1?
- Kako projekt omogoča podaljšanje uporabe obstoječih elementov, vključno s prenovno, revitalizacijo, rekonstrukcijo ali možnostjo ponovne uporabe, restavriranja, popravila, predelave ali nadgradnje, in kako je to predvideno v zasnovi in celotnem življenjskem ciklu objekta?
- Ali je mogoče zmanjšati vpliv projekta na okolje, na primer z manjšo porabo energije, vode, pesticidov, CO² ali drugih škodljivih snovi, in kako?
- Ali je mogoče obstoječe komponente ali gradbene elemente nadomestiti z izdelki iz naravnih materialov ali drugimi proizvodi iz manj škodljivih virov, in kako?
- Ali projekt vsebuje rešitve iz področja obnovljivih virov energije, ki so ugodne za biotsko raznovrstnosti, in kako?

Obvezen je **opis v zveznem besedilu**, ki vključuje odgovore na vsaj **štiri od skupno petih** zgornjih vprašanj.

Neobvezno: V primeru, da operacija vključuje tudi težnjo **II. Sklepanje krožnih procesov** (npr. krožne zasnove izdelkov in storitev, krožna proizvodnja (gospodarstvo), predelava odpadkov) ali celo težnjo **III. Regeneracija** (npr. skladiščenje ogljika, krepitev biotske raznovrstnosti, obnova in razširitev naravnih območij, sprememba družbene paradigme in vedenjskih vzorcev), v zgoščenem odstavku za posamezno doseženo težnjo opišite, kako ste to dosegli in na kakšen način se odraža v projektu.

¹ [Sklepi Sveta Evropske unije \(2021/C 501 1/03\)](#)

² [NEB Investment Guidelines](#) (poglavje 2.1.2, str. 17)

³ Bistvene zahteve skladno z GZ-1 (Uradni list RS, št. [199/21](#), [105/22](#) – ZZNŠPP, [133/23](#) in [85/24](#) – ZAID-A)

⁴ Čutne zaznave (vizualne, slušne, taktilne, vonj in okus) skupaj ustvarjajo specifično izkušnjo, ki vpliva na to, kako uporabniki dojemajo prostor, izdelek ali storitev, ter na njihovo čustveno in fizično udobje.

⁵ Kakovostna kultura gradnje ([Baukultur](#)) igra ključno vlogo pri vzpostavljanju čustvenega odziva na prostor in krepi pozitivne odnose med ljudmi in krajem. S svojo izrazito identiteto in prepoznavnostjo spodbuja navezanost na kraj ter prispeva k zadovoljevanju socialnih, psiholoških in kulturnih potreb.

3. **SKUPAJ** – težnja I. **Vključevati**

- Opišite zagotavljanje univerzalne graditve in uporabe objektov skladno z GZ-1, in ali je projekt lahko in jasno dostopen ter prostorsko zaznaven?
- Opišite cenovno dostopnost projekta uporabnikom, in kako bi jo lahko izboljšali?
- Navedite zapostavljene skupnosti in ranljive družbene skupine, ki jih projekt naslavlja, katere njihove potrebe upošteva in na kakšen način?

Obvezen je opis v **zveznem besedilu**, ki vključuje odgovore na **tri** zgornja vprašanja.

Neobvezno: V primeru, da operacija vključuje tudi težnjo **II. Presegati razlike** (npr. premagovanje neenakosti, zagotavljanje socialne trdnosti, izmenjava virov in priložnosti) ali celo težnjo **III. Preobraziti** (npr. krepitev družbenih vrednot, skladen družbeni razvoj in enotna rast, novi načini sobivanja), v zgoščenem odstavku za posamezno doseženo težnjo opišite, kako ste to dosegli in na kakšen način se odraža v projektu.

4. **PARTICIPATIVEN PROCES** – težnja I. **Posvetovati**

- Navedite deležnike projekta in ali je v okviru projekta zagotovljeno njihovo obveščanje, in kako?
- Opišite stopnjo javne obravnave⁶ predhodnih izhodišč projekta, morebitno izvedbo arhitekturnega natečaja, in v kolikšni meri ter na kakšen način bo v projektu zagotovljen prispevek deležnikov?
- Ali obstaja zavedanje, da je nekdo lahko izključen iz projekta, in če da, kdo?

Obvezen je opis v **zveznem besedilu**, ki vključuje odgovore na **tri** zgornja vprašanja.

Neobvezno: V primeru, da operacija vključuje tudi težnjo **II. Sorazvijati** (npr. omogoča izmenjavo, vzajemnost korakov, sooblikovanje) ali celo težnjo **III. Soupravlјati** (npr. partnerstvo, skupno delovanje, vzpostavitev skupnosti, samouprave), v zgoščenem odstavku za posamezno doseženo težnjo opišite, kako ste to dosegli in na kakšen način se odraža v projektu.

5. **VEČNIVOJSKO SODELOVANJE** – težnja I. **Delovati lokalno**

- Opišite sodelovanje z lokalnimi mrežami in kolektivi, in katere dejavnosti izvajate v ta namen?
- Opišite kako zagotavljate, da projekt temelji na krajevnih pristopih?
- Ali je eden od ciljev projekta vplivati na lokalno življenjsko okolje, in kako?

Obvezen je opis v **zveznem besedilu**, ki vključuje odgovore na **tri** zgornja vprašanja.

Neobvezno: V primeru, da operacija vključuje tudi težnjo **II. Delovati mednivojsko** (npr. z vključevanjem nadnacionalnih ustanov, ostalih držav članic EU, lokalnih in regionalnih oblasti) ali celo težnjo **III. Delovati globalno** (npr. z učinkovanjem na več ravneh, z medsektorskim sodelovanjem, z odnosi med globalnim severom in jugom) v zgoščenem odstavku za posamezno doseženo težnjo opišite, kako ste to dosegli in na kakšen način se odraža v projektu.

6. **TRANSDISCIPLINAROST** – težnja I. **Multidisciplinarnost**

- Naštejte strokovno ozadje vpletenih v projekt in njihovo vlogo, in ali bi lahko pri projektu sodelovalo več strok in katere?
- Navedite stroke, ki bodo pri projektu sodelovale, ter opišite kako in na kakšen način jih bo projekt povezal?
- Opišite kakšna je povezanost med strokami, ki sodelujejo na projektu, npr. urbanisti in arhitekti (močna?), ali biologi in umetniki (šibka?), ter kako rešujete nasprotnosti pogledov med strokami?
- Opišite kako so deležniki skupno opredelili problem, in na kakšen način?

Obvezen je opis v **zveznem besedilu**, ki vključuje odgovore na vsaj **tri od skupno štirih** zgornjih vprašanj.

Neobvezno: V primeru, da operacija vključuje tudi težnjo **II. Interdisciplinarnost** (npr. z ustvarjanjem znanja, intenzivno komunikacijo, vrednotenjem in upoštevanjem rezultatov) ali celo težnjo **III. Naddisciplinarnost** (npr. z neznanstvenimi partnerstvi, neakademskim sodelovanjem, načrtnim vključevanjem javnosti, civilne družbe, sporazumnim delovanjem, različnimi ravnmi vzajemnosti) v zgoščenem odstavku za posamezno doseženo težnjo opišite, kako ste to dosegli in na kakšen način se odraža v projektu.

⁶ Javna obravnava je postopek, v katerem se zainteresirani posamezniki, skupine ali organizacije lahko seznanijo s predlogom projekta, zakona ali drugega pomembnega dokumenta in podajo svoje pripombe, mnenja ali nasprotnosti. Običajno je del postopkov, ki so potrebni za zagotavljanje preglednosti, participacije in vključevanja javnosti v odločanje.

⁷ Krajevni pristopi so metode in strategije za načrtovanje in izvajanje projektov ali politik, ki se osredotočajo na potrebe, značilnosti in vire specifične lokalne skupnosti ali območja. Gre za prizadevanje, da bi rešitve za lokalne izzive izhajale iz lokalnega konteksta ter vključile prebivalce in organizacije v proces odločanja in izvajanja. Krajevni pristopi so ključni za doseganje trajnostnega razvoja in spodbujanje socialne kohezije.